

Sluchová percepce – doplnění k prezentacím

Všechny děti po kochleární implantaci pravidelně docházejí do Centra kochleárních implantací pro děti, kde jsou sledovány a jejich výsledky jsou zaznamenávány. Kontrolován je zdravotní stav dětí, přínos kochleární implantace pro sluchovou percepci, komunikační a kognitivní schopnosti a stupeň inteligence. U všech dětí po implantaci se zlepšily rozumové a jazykové schopnosti, zmírnily se neurotické příznaky a celkově jsou více sebevědomé a vyrovnané (Holmanová, J. 2005). K posouzení kvality sluchu se využívají testy percepce řeči a Nottinghamská stupnice CAP (Categories of Auditory Performance). Stupnice má osm kategorií, od 0 do 7. Většinou až 65% dětí je schopno rozumět během rozhovoru bez odezírání a polovina z nich zvládne nejvyšší stupeň, telefonování (Vymlátílová, E. in Škodová, E., Jedlička, I. 2007).

Nottinghamská stupnice

0 – nedetekuje zvuky okolí

1 – vnímá zvuky okolí (ověřeno alespoň ve čtyřech situacích)

2 – reaguje na zvuky řeči (bú, pápá, hop)

3 – identifikuje zvuky okolí (pravidelně pozorujeme, že dítě monitoruje zvuky okolí sluchem)

4 – diskriminuje zvuky řeči bez odezírání (rozezná jakoukoli kombinaci dvou Lingových zvuků)

5 – rozumí běžným frázím bez odezírání (Jak se jmenuješ?)

6 – rozumí řeči bez odezírání (rozhovor se známou osobou)

7 – používá telefon

(Vymlátílová, E. in Škodová, E., Jedlička, I. 2007)

U dětí se sluchovým postižením neprobíhá vývoj slovní zásoby tak přirozeně jako u dětí intaktních. Proto je nutné tento rozvoj co nejvíce podporovat. Už od raného věku je nutné s dítětem komunikovat, zpočátku neverbálně. Dítě je třeba učit udržovat oční kontakt a sledovat obličej mluvčího. Toto je základ pro pozdější nácvik odezírání, které je pro komunikaci dětí se sluchovým postižením nezbytné. Pro rozvoj slovní zásoby je nutné,

abychom na dítě co nejvíce mluvili. Nejvhodnější je komentování běžných každodenních situací, činností či předmětů a dějů, které právě zaujaly pozornost dítěte. Zpočátku využíváme především omonatopoa a postupně přecházíme až k abstrakcím. Během rozvoje slovní zásoby těchto dětí se musí dbát na to, aby se přecházelo ke složitějším pojmům až tehdy, zvládá-li bezpečně pojmy jednodušší. Celkový rozvoj komunikace i myšlení dětí se sluchovým postižením bude výrazným způsobem usnadněn, použijeme-li současně s rozvojem mluvené řeči i znakový jazyk neslyšících. Díky tomu se děti neopožďují v kognitivním vývoji a mluvený jazyk zvládnou lépe a rychleji než bez využití znakového jazyka (www.tamtam-praha.cz).

Sluchová percepce, nebo-li sluchové vnímání lze vyšetřit pomocí percepčního testu. Percepční test je zaměřen na rozvoj sluchového vnímání, které je jedním z předpokladů úspěšného čtení a psaní. Konkrétně na porozumění slov, analýzu a syntézu slov na slabiky a hlásky. Obrázky z jednotlivých pracovních listů je možno vystříhat a stejně jako náměty z jednotlivých pracovních listů používat k dalším hrám a činnostem rozvíjejícím řeč, fonemické uvědomování, rytmus, rozvoj slovní zásoby apod.

Slova obsažená v percepčním testu:

1. soubor – auto, balon, ryba, oko, nos, had, vlak, vůz, lopata, opice
 2. soubor – bába, ptáček, kolo, zajíc, čert, loď, král, strom, čokoláda, krabice
 3. soubor – ucho, bota, koza, rohlík, míč, koš, dům, pán, autobus, jablíčko
 4. soubor – kytky, noha, paní, salám, stůl, pes, myš, kluk, čepice, panenka
 5. soubor – měsíc, kočka, párek, ruka, slon, klíč, čaj, sýr, miminko, kytička
 6. soubor – voda, talíř, koláč, holka, dort, hůl, kůň, les, vajíčko, televizor
 7. soubor – děda, kotě, prase, okno, nůž, čáp, chléb, tank, domeček, sluníčko
 8. soubor – míša, lampa, motýl, banán, pták, sud, drak, éro, brambora, koloběžka
 9. soubor – postel, houska, komín, miska, plot, věž, list, košile, bubínek
 10. soubor – kabát, židle, žába, kráva, zub, prst, hrad, kouř, lavice, slepice
- (Dvořáčková, H. 2012)

Percepční test se skládá z deseti souborů deseti různých slov. Bylo tedy nutné vytvoření deseti listů s obrázky slov, které každý soubor obsahoval. Všechny obrázky, které byly použity do tohoto materiálu pocházejí z internetových zdrojů.

Obrazový materiál k percepčnímu testu je soubor deseti listů zatavených do laminovacích folií o velikost A4 s obrázky slov z percepčního testu. Ke každému listu náleží soubor rozstříhaných kartiček obrázků z toho kterého listu, které slouží k příkladání.

Tvorba této pomůcky postupovala následně. Nejprve byly vyhledány příslušné obrázky na internetových stránkách a tyto obrázky byly zkopírovány do dokumentu Microsoft Word. Tak bylo vytvořeno všech deset souborů. Následně bylo nutné soubory vytisknout, každý list dvakrát a následně zatavit do laminovacích folií. Jeden list ze dvojice zůstal vcelku a druhý byl rozstříhán na jednotlivé kartičky, které byly k listu přiloženy.

Takto vytvořený materiál slouží ke zjištění úrovně sluchové percepce u dětí s kochleárními implantáty. Práce vypadá tak, že se před dítě položí jeden list obrazového materiálu a vedle se rozloží rozstříhané kartičky tak, aby dítě na vše bez problému vidělo a mělo na dosah své ruky. Naproti dítěte sedí logoped, který si zakryje ústa tak, aby bylo znemožněné odezírání. Logoped říká jednotlivá slova a dítě je musí pouze pomocí sluchu identifikovat, najít správnou kartičku a tu následně správně přiložit na stejný obrázek na nerozstříhaném listu. Takto se postupuje, až jsou vyjmenována všechna slova a logoped si zaznamenává počet chyb, které dítě udělalo.

Při práci s testem je nezbytně nutné, aby dítě všechna slova ze souboru znalo. Pokud dané slovo není v pasivní či aktivní slovní zásobě dítěte, nemůže ho správně identifikovat i přes to, že ho správně slyší. Z tohoto důvodu je vhodné, aby se s dítětem před provedením testu jednotlivá slova prošla a tak se zjistilo, jestli je všechny zná. Pokud dítě nějaké slovo nezná, musí se mu význam slova vysvětlit.